

Šume Srbije i izloženost rizicima od klimatskih promena

Šumski ekosistemi se karakterišu određenom dinamikom u kojoj antropogeni faktor, u interakciji sa prirodnim režimima poremećaja, snažno utiče na taj dinamički proces tako da dolazi do promena postojećeg stanja šuma. Uzročnici poremećaja ne samo da imaju ekonomski uticaj zbog gubitaka drvne zapremine, već utiču i na sukcesiju vrsta, sastav vrsta, njihovo rasprostranjenje i brojnost, strukturu i funkcije šuma, stanišne uslove, pa sve do ljudskog zdravlja, što nije do sada eksplicitno isticano. Požari, vetar, sneg, insekti i bolesti imaju snažno uzajamno dejstvo.

Kada se govori o procesu propadanja šuma, postoji svest u nauci o značaju i povezanosti između uobičajenih vazdušnih zagađivanja i gasova sa efektom „staklene bašte“. Mnogi vazdušni polutanti i GHG imaju, ne samo, zajedničke izvore već, takođe, njihove emisije su međusobno povezane u atmosferi i zajedno izazivaju različite reakcije na životnu sredinu na lokalnom, regionalnom i globalnom nivou.

Takođe je poznato da poremećaj jednog faktora izaziva lančanu reakciju, odnosno indukuje promenu drugih faktora koji tada sinhronizovano deluju, a krajnji ishod je propadanje šuma. Šumarskom sektoru, su zbog toga, neophodna nova znanja u smislu proučavanja obima poremećaja i njihovog uticaja na zdravstveno stanje šuma.

Šume pripadaju najraznovrsnijim terestričnim biotopima. Biološki diverzitet, od gena do vrsta, zajednica i predela je fundamentalno svojstvo svih ekosistema.

Zaštita šumskog biodiverziteta je, međutim, od suštinskog značaja za održavanje i poboljšanje stabilnosti primarne produkcije šumskih ekosistema, koja će u budućnosti biti raspoloživa za zadovoljavanje različitih potreba društva. Međutim, biodiverzitet može biti izložen dramatičnim promenama u pogledu svih aspekata globalnih promena, od modifikacija sistema korišćenja zemljišnog prostora do varijacija klime i zagađivanja. Bolje razumevanje razvoja reakcije fito (drvenaste i zeljaste vrste) i zoo komponente (zglavkari, ptice, sisari) i šumskih ekosistema prema klimatskim promenama je fundamentalno za razvijanje dugoročnih strategija za zaštitu resursa šuma i pomoći društvu za ublažavanje efekata globalnih promena.

Izmenjeni Uslovi sredine će nekim vrstama odgovarati, te će one širiti svoj areal, dok će za neke vrste izmenjeni uslovi biti katastrofalni - smanjiće svoj areal ili će nestati sa planete Zemlje. U uslovima intenzivnog transfera ljudi i roba drastično se povećava unošenje raznih organizama iz jednog kraja sveta u drugi. Novounete (invazivne) vrste, koje obično imaju veoma široku ekološku valencu, veoma se agresivno ponašaju u novim sredinama. Izmenjeni klimatski uslovi koji se očekuju u bliskoj budućnosti, posebno globalno otopljanje, sigurno će im omogućiti još veću agresivnost i za sada nepredvidivo dodatno ugrožavanje postojećih šuma, što će biti jedan od važnih zadataka planiranih istraživanja.

Klimatske promene i delovanje za budućnost

JAČANJE SVESTI O KLIMATSKIM PROMENAMA, REGIONALNA RADIONICA NA TARI, 23. JUN 2014.

Mreža razvojnih inicijativa Logosfera Bajina Bašta

logosfera.net

Promene klime

Ekstremni događaji poput velikih požara, poplava, erozija zemljišta, oluja i tropskih vrućina privlače pažnju medija i javnosti. Statističke analize pokazuju da je nastanak ovih pojava povećan zbog klimatskih promena.

Klima se na Zemlji oduvek menjala. Do početka industrijske revolucije, klima se menjala kao rezultat promena prirodnih okolnosti. Danas termin *klimatske promene* koristimo kada govorimo o promenama klime koje se događaju od početka dvadesetog veka, a nastale su kao rezultat čovekovih aktivnosti. Od 1990. godine svet je doživeo 12 najtoplijih godina otkako se temperature mere i beleže. Najtoplije ikad izmerene godine bile su: 1998. i 2005. Slede: 2002. i 2003, pa 2001, 1997, 1995, 1990. i 1999, te 1991. i 2000.

Dokazano je da se globalno zagrevanje ne događa samo od sebe i da je posledica antropogenog uticaja. U ovom trenutku prosečna temperatura na Zemlji je za 0.8°C viša nego pre industrijske revolucije, odnosno pre nego što su ljudi masovno počeli trošiti fosilna goriva i gomilati ugljen-dioksid u atmosferi.

Ugljen-dioksid (CO₂), gas koji se oslobađa sagoravanjem uglja, nafte, naftnih derivata i gasova, najznačajnije utiče na globalno zagrevanje. Oko 22 milijarde tona ugljen-dioksida ispusti se u atmosferu svakoga dana, 700 tona svake sekunde! Ovakav trend emisije ugljen-dioksida mogao bi povećati prosečnu Zemljinu temperaturu za 1,4 – 6,4 °C do kraja ovog veka. Veruje se da bi povećanje temperature već iznad 2 °C dovelo do opasne promene klime i razornog uticaja na biljne i životinjske zajednice na Zemlji.

Negativni uticaji promena klime

Uticaj globalnog zagrevanja očigledan je od ekvatora pa do polova: koralni grebeni su ugroženi povišenim temperaturama mora, šume se povlače na više, hladnije lokacije, polarnim medvedima se usled topljenja polarnog leda smanjuje stanište, glečeri se tope na svakom kontinentu.

Jedno od područja koja se najbrže zagreva na Zemlji je regija u kojoj živimo.

Primeri su sledeći:

- Kao rezultat promene klime, uobičajene vremenske prilike izostaju. Slučajevi suše i poplave sve su češći, ozbiljniji i skuplji.
- Voda za piće, industriju i poljoprivredu postaje oskudna jer porast temperature još više ugrožava već pogođene resurse podzemnih voda.
- Šumski požari su češći i ozbiljniji.
- Očekuje se smanjenje snežnog pokrivača i dužine zimskog perioda, što utiče na rezerve vode u zemljištu.

Postavlja se pitanje možemo li izbjeći katastrofe koje se predviđaju kao posledica klimatskih promena ako ne održimo temperaturni porast ispod 2°C?

VREME ZA AKCIJU TEČE!

Mnogi građani, vlade i privredne grane su spremne suočiti s tim izazovom. To će nas koštati samo 1% BDP-a godišnje, ali kolike će biti posledice?

Izveštaj koji je nedavno odobrila vlada Velike Britanije procenjuje da bi promena klime mogla svet stajati najmanje 5% BDP-a godišnje, ali ako se dramatičnija predviđanja ostvare, moglo bi nas stajati i više od 20% BDP-a.

Prema Međunarodnom panelu za promenu klime Ujedinjenih nacija (IPCC), neophodno je smanjenje emisije CO₂ od najmanje 60% samo da bi se u atmosferi stabilizirala koncentracija na sadašnjoj razini.

Konvencija Ujedinjenih nacija o Klimatskim promenama preporučuje svim zemljama potpisnicama (među kojima je i Srbija) da rade na edukaciji i podizanju svijesti javnosti o klimatskim promenama i očuvanju energije, što je i cilj kampanje koju sprovodimo i u Srbiji.

Poslovni sektor, javne vlasti na svim nivoima, od mesnih zajednica preko opština do centralne vlade, nevladine organizacije i poslovna udruženja imaju obavezu zajednički osmatrati posledice i odlučnije stupati u akcije koje bi vodile ka smanjenju uzročnika ali i štetnih posledica pregrejavanja.